Theology on the Web.org.uk

Making Biblical Scholarship Accessible

This document was supplied for free educational purposes. Unless it is in the public domain, it may not be sold for profit or hosted on a webserver without the permission of the copyright holder.

If you find it of help to you and would like to support the ministry of Theology on the Web, please consider using the links below:

Buy me a coffee https://www.buymeacoffee.com/theology

PATREON https://patreon.com/theologyontheweb

PayPal https://paypal.me/robbradshaw

A table of contents for *Honeycomb* can be found here:

https://biblicalstudies.org.uk/articles_honeycomb.php

សាច់ញាតិខាងម្តាយរបស់ខ្ញុំវិញ គឺជាខ្មែរខៀវ ដែលធ្វើជាទាហានក្នុងរបប លន់ណុល ។ ពួកគេបានធ្វើសង្គ្រាមបាញ់ប្រហារគ្នាអស់រយៈពេល ៥ឆ្នាំ ។ បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមចប់ ទាំងសងខាងក៏ចប់ដែរ គឺត្រូវវិនាសសូន្យជីវិតទាំងអស់គ្នា គ្មានសល់ម្នាក់ ។

នៅឆ្នាំ ១៩៧៥ ពួកខ្មែរក្រហមបានទទួលជ័យជំនះ គេបានចាប់ពួកខ្មែរខៀវ ជាឈ្លើយសឹក ហើយគេបានវាយដំបង្ខំឲ្យធ្វើការជាទម្ងន់ ខ្លះត្រូវគេចងស្លាប សេក គេចុកមាត់បិទភ្នែកមិនប្រណី ធ្លាក់ខ្លួនស្គមរីងរៃក្សៀយជីវ៉ា ព្រោះគេបង្អត់ អាហារខ្លោចផ្សាខ្លាំងណាស់ ។ នៅក្នុងការបើបំរះរបស់ពួកខ្មែរក្រហម នៅភូមិភាគ បូព៌ា ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៨ (នៅក្នុងនោះរួមទាំងទង់ នាគផង) ត្រូវពួកខ្មែរក្រហមខាងនិរតី កាប់សម្លាប់ខ្មែរក្រហមបូព៌ា ដូចជាគេកាប់គោកាប់ក្របី ។ តើនរណាចាញ់ នរណា ឈ្នះ? ខ្មែរទាំងអស់ គឺជាអ្នកចាញ់ ។

ប្រទេសអ៊ីស្រាអែលមានកុលសម្ព័ន្ធ១២ ។ គេទាំងអស់គ្នាជាបងប្អូននឹងគ្នា ដែលគេធ្លាប់រស់នៅយ៉ាងសុខសាន្តជាមួយគ្នា ។ ប៉ុន្តែនៅពេលមហាអំណាចមក ពីប្រទេសដទៃចូលមកលុកលុយ ហើយនិរទេសជនជាតិនេះ ភាគច្រើនឲ្យទៅ នៅប្រទេសក្រៅ ព្រាត់ឆ្ងាយពីប្រទេសជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្លួន ឯមួយចំណែក ដែលមិនបានត្រូវគេកៀរយកទៅនោះ ត្រូវរស់នៅលាយឡំជាមួយសាសន៍មហា អំណាច ក៏ក្លាយទៅជាជនជាតិមួយដែលគេស្អប់ខ្លាំងមែនទែន គឺជាសាសន៍ សាម៉ារី ដែលគេបានលាបពណ៌ថា មិនមែនជាសាសន៍អ៊ីស្រាអែលបរិសុទ្ធ ។ តើនរណាដែលធ្វើឲ្យអ៊ីស្រាអែលមិនបរិសុទ្ធ? គឺមហាអំណាចមកពីក្រៅដែលធ្វើ- ឲ្យអ៊ីស្រាអែលស្អប់គ្នាឯង ។

នៅក្នុងពិភពរបស់គ្រីស្តបរិស័ទ ក៏ទទួលនូវការលាបពណ៌ក្រហម ឬពណ៌ ខៀវ ឬត្រូវគេលាបផ្សេងមកពីខ្លះឆា ដោយសារគណៈនិកាយផ្សេងៗដែរ ។ ផ្សេងគួចខ្លះឆាដែលនិកាយ និងក្រុមផ្សេងបានលាបឲ្យយើងនោះ ធ្វើឲ្យយើង ស្រវាំងភ្នែកមើលបងប្អូន និងមិត្តភក្តិរបស់យើងលែងស្គាល់ ។ ក្រុមខ្លះបាន

ហាមមនុស្សនៅក្នុងក្រុមរបស់ខ្លួនថា៖ "ចូរកុំទៅរួមជាមួយពួកនោះ ព្រោះគេមិនសូវបរិសុទ្ធដូចក្រុមយើងឡើយ ។ ចូរកុំទៅប្រជុំជាមួយគេ ព្រោះពួកនោះនិយាយភាសាដទៃ ឬថាពួកនោះអភិរក្សជ្រុលពេក កុំទៅទាក់ទងជាមួយក្រុមនោះព្រោះយើងមិនដូចពួកនោះទេ ។ សូមកុំទៅចូលរួមក្នុងសិក្ខាសាលារបស់គេ ប្រយត្ន័គេអូសទាញឲ្យចូលទៅជាមួយក្រុមរបស់គេ ។ ក្រុមរបស់យើងទើបប្រសើរជាងក្រុមគេ" ។ ករណីនោះចេះតែមានម្តងហើយម្តងទៀត មិនចេះអស់ឡើយ ។

នរណាដែលចំណេញ? គឺមានតែម្ចាស់មាន់ដែលឲ្យចំណីមាន់នោះឯង ។ ម្ចាស់មាន់បានសប្បាយដោយបានអង្គុយផ្អែកមើលមាន់ជល់គ្នា ។ តែអ្នកដែលខាតនោះ គឺមាន់ទាំងសងខាងដែលត្រូវទទួលវាសនាដ៏អាក្រក់ គឺត្រូវក្លាយទៅជាចំណីរបស់ម្ចាស់ខ្លួន ។

ជនជាតិខ្មែរត្រូវខាតបង់ជាច្រើន កាលពីអតីតកាលកន្លងទៅថ្មីៗនេះដោយសារតែខ្មែរកាប់សម្លាប់ជនជាតិឯង ។ គេស្អប់ជនរួមជាតិឯង ដែលមានឈាមជ័រជាខ្មែររស់នៅលើទឹកដី និងប្រទេសជាមួយគ្នា ។ ខ្ញុំមិនចង់ឃើញកងប្រវត្តិវិលសាដានវិញឡើយ ។ ខ្ញុំចង់បំផ្លាញកង់វិលនៃវិបត្តិដែលកើតនៅប្រទេសខ្មែរឲ្យវាចប់នៅត្រឹមជំនាន់នេះ ។

ខ្ញុំមិនចង់ក្លាយជាជនរមិលគុណស៊ីបាយបោកឆ្នាំងនោះដែរ ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំសូមអង្វរយ៉ាងទទូចចំពោះបេសកជនដែលមកពីក្រៅប្រទេស សូមឲ្យខ្ញុំនិយាយម្តងទៀតថា ខ្ញុំនិយាយនេះចំពោះ "អ្នកខ្លះ" មិនមែនទាំងអស់នោះឡើយ ។ ខ្ញុំក៏មិនចង់និយាយម៉ៅសារុបទាំងអស់ ឬក៏និយាយដោយលើកចំឈ្មោះនោះក៏អត់ដែរ ខ្ញុំគ្រាន់តែចង់បង្ហាញពីការខ្វល់ខ្វាយ ស្តាយចំពោះអស់លោកដែលភ្លេចខ្លួនគ្រាន់តែជាអ្នកត្រួសត្រាយផ្លូវតែប៉ុណ្ណោះ មិនមែនជាអ្នកចាក់ឫសចាក់គល់នៅទីនេះរហូតដែរ ។ នៅថ្ងៃណាមួយ ពួកអស់លោកនឹងចាកចេញពីយើងទៅចាប់ផ្តើមការងារបំរើព្រះនៅក្នុងកន្លែងណាមួយទៀតក្នុងពិភពលោកនេះជាមិនខាន ។

ដូច្នេះអស់លោកដែលបានអានអត្ថបទនេះ អស់លោកមិនគួរប្រកាន់ខឹងនឹងខ្ញុំឡើយ ។

ក្នុងនាមជាខ្មែរម្នាក់ ខ្ញុំសូមសម្តែងនូវការដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះបេសកជនទាំងអស់មកពីបរទេស ដែលបានមកចាប់ផ្តើមធ្វើការងារនៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្ញុំ ។ តើមត៌កអ្វី ដែលលោកអ្នកទុកឲ្យយើងខ្ញុំនៅពេលដែលលោកចាកចេញទៅ? ស្មារតីនៃការរួបរួម ឬការបែកបាក់គ្នា? សូមអនុញ្ញាតឲ្យខ្មែរមានឱកាសរៀនស្គាល់ពីលក្ខណៈខុសគ្នាពីក្រុមមួយទៅក្រុមមួយ ។ សូមមេត្តាកុំលាបពណ៌ឲ្យយើង ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យយើងមើលគ្នាឯងមិនស្គាល់នោះឡើយ សូមកុំយកគំរូតាមមហាអំណាចដែលបានប្រព្រឹត្តចំពោះយើង កាលពីអតីតកាលនោះឡើយ ។ ខ្ញុំចង់ឃើញប្រទេសជាតិរបស់ខ្ញុំបានដោះលែងឲ្យរួចពីវិញ្ញាណនៃការបាក់បែកគ្នា បន្ទាប់ពីលោកអ្នកដែលជាមហាអំណាចខាងវិញ្ញាណចាកចេញពីយើងទៅនោះ ។

សូមមេត្តាបំពេញតួនាទីរបស់អស់លោកជាអ្នកកំដរ កូនប្រុស និងកូនស្រីនៅក្នុងពិធីរៀបការ សូមមេត្តាកុំព្យាយាមធ្វើជាកូនក្រមុំឡើយ ។ ក្រុមជំនុំខ្មែរទើបជាកូនក្រមុំដែលត្រូវជួបជាមួយព្រះយេស៊ូ (ជាប្តី) នៅពេលដែលព្រះអង្គយាងមកជួបជាមួយកូនក្រមុំ (ក្រុមជំនុំ) ដែលនឹងត្រូវទទួលនូវព្រះពរ និងសិរីល្អគ្រប់យ៉ាងពីព្រះអង្គ ។ កូនកម្លោះមិនដែលមកបំពាក់កំរងផ្កា (បើតាមទម្លាប់លោកខាងលិចគេថើបកូនក្រមុំពេលជួបគ្នា) ឲ្យអ្នកកំដរឡើយ ប៉ុន្តែកូនកម្លោះនឹងបំពាក់កំរងផ្កាឬក៏ថើបកូនក្រមុំ (ក្រុមជំនុំ) មិនមែនបេសកជន (អ្នកកំដរ) ឡើយ ។ នៅក្នុងពិធីរៀបការ កូនក្រមុំមិនអាចធ្វើដោយខ្លួនឯងឡើយ នាងត្រូវការជំនួយពីអ្នកកំដរឲ្យជួយកាន់ឆត្រ ឬជួយបក់ផ្លិត និងជួយច្របាច់ជើងដែលស្ពឹកស្រពន់ ពេលអង្គុយក្នុងពិធីរៀបការយ៉ាងយូរនោះ ។ នាងពិតជាត្រូវការជំនួយពីអ្នកដទៃ ដើម្បីជួយសម្រួលការងាររបស់នាង ។ កូនក្រមុំស្គាល់កូនកម្លោះច្បាស់ នាងស្គាល់ពីអារម្មណ៍របស់ប្តីថ្មោងថ្មីរបស់នាង ព្រោះគេស្គាល់គ្នាកាលពីគេនៅជាសង្សារនឹង

គ្នានៅឡើយនោះ ។ អ្នកកំដរគ្រាន់តែគេពឹងឲ្យមកជួយក្នុងពិធីរៀបការតែប៉ុណ្ណោះ អ្នកកំដរមិនដែលស្គាល់ចិត្តកូនកម្លោះឡើយ ។ តើនរណាស្គាល់ពីសេចក្ដីត្រូវការ និងអារម្មណ៍របស់ក្រុមជំនុំខ្មែរ? ខ្ញុំហ៊ាននិយាយថា មានតែខ្មែរប៉ុណ្ណោះដែលស្គាល់ខ្មែរច្បាស់ជាងអ្នកណាៗទៅទៀត ។

ខ្ញុំនឹកឃើញនៅពេលមួយ ដែលខ្ញុំបានទៅជួបជាមួយនឹងគ្រូគង្វាលខ្មែរម្នាក់ ។ ខ្ញុំសូមទោសខ្ញុំមិនអាចបញ្ចេញឈ្មោះរបស់គាត់បានទេ ។ គាត់បាននិយាយថា "មានតែខ្មែរទេដែលស្គាល់ពីសេចក្ដីត្រូវការរបស់ខ្មែរ បេសកជន ទោះចេះភាសាខ្មែររូបហួរដូចទឹក ឬធ្លាប់រស់នៅក្នុងបណ្ដាប្រទេសនៅអាស៊ីជាច្រើនឆ្នាំ ហើយស្គាល់ពីទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរច្បាស់ក៏ដោយ ក៏នៅតែដឹងមិនអស់ពីសេចក្ដីត្រូវការរបស់ខ្មែរដែរ ។ ខ្មែរ ពេលខ្លះមិនចាំបាច់និយាយប្រាប់ពីសេចក្ដីត្រូវការរបស់គេ តែយើងជាខ្មែរដឹងថា គេត្រូវការអីយ៉ាងច្បាស់ ដោយមិនចាំបាច់ប្រាប់ឡើយ" ។ ខ្ញុំគិតថា គាត់និយាយនោះត្រឹមត្រូវមែន ។ នៅក្នុងទំនៀមទម្លាប់របស់យើងមិនសូវនិយាយត្រង់ៗទេ ។ យើងចូលចិត្តកេលកុងបន្តិចមុនចូលដល់ចំណុចសំខាន់ ។ ហេតុដូច្នេះ ចូរទុកឲ្យខ្មែរបើកសម្ដែងពីសេចក្ដីត្រូវការរបស់យើងនៅពេលណាមួយ ។ សូមកុំប្រញាប់ និយាយថា "ខ្ញុំស្គាល់ខ្មែរច្បាស់ណាស់" ។

ខ្ញុំសូមខមាទោសសាជាថ្មីទៀត បើសិនជាខ្ញុំនិយាយនៅក្នុងអត្ថបទនេះ វាហាក់ដូចជាធ្ងន់ពេកនោះ ។ គោលបំណងធំរបស់ខ្ញុំ គឺចង់បើកសម្ដែងពីអារម្មណ៍ខ្លះដែលប្រជាពលរដ្ឋយើងមាន ពេលដែលខ្ញុំជជែកជាមួយគេ ហើយគេបានបង្ហើបឲ្យខ្ញុំបានដឹងពីអារម្មណ៍របស់គេ ។

សារុបសេចក្តី

- ដល់ពេលដែលយើងត្រូវបំបាក់កង់វិលរបស់វិញ្ញាណនៃការបាក់បែកហើយ ។
- សូមកុំចង់បានការរំភើបចិត្ត ដោយយកឲ្យងមកលាបមុខអ្នកម្ចាស់ស្រុកឡើយ ។
- យើងត្រូវការដៃគូ មិនមែនត្រូវការអ្នកដាក់អាណានិគមនៅក្នុងសហគមន៍គ្រីស្តបរិស័ទនោះទេ ។
- អ៊ីស្រាអែលស្អប់ខ្ពើមគ្នា មាន់ជល់គ្នាឯង និងខ្មែរសម្លាប់ជនរួមជាតិឯងដោយសារតែមនោគមវិជ្ជាមកពីខាងក្រៅ ។
- យើងជាគ្រីស្តបរិស័ទមិនត្រូវព្យាយាមចម្លងតាមគំរូរបស់លោកីយឡើយ[១] ។
- ប្រវិត្តិសាស្ត្រនឹងចារនូវអ្វីដែលលោកអ្នកបានធ្វើនៅពេលនេះ ។
- ផែនដីមិនមែនជាលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍របស់យើងឡើយ ហើយយើងក៏មិនដឹងថា នៅពេលណាដែលយើងត្រូវចាកចេញពីលោកសន្និវាសនេះដែរ ។ ដូច្នេះ មិនត្រូវដាក់ទុនច្រើនពេកក្នុងការកសាងអាណាចក្ររបស់យើងជាងការកសាងអាណាចក្រព្រះនោះឡើយ ។
- ព្រះរាជបំណងរបស់ព្រះជាម្ចាស់ គឺនាំយកមនុស្សដែលមានលក្ខណៈផ្សេងពីគ្នានេះឯង ដើម្បីឲ្យគេរួមគ្នាមកតែមួយក្នុងព្រះគ្រីស្ត មិនមែនឲ្យគេឈ្លោះប្រកែកគ្នា ឬក៏នៅដោយឡែកតែឯង មិនចូលរួមជាមួយអ្នកណាឡើយ[២]។

---

[១] *រ៉ូម ១២:២*

[២] *អេភេសូរ ២:១៩-២១*

HONEYCOMB 4/2 (July 2003): 10–15

A Cockfight in a Common Nest

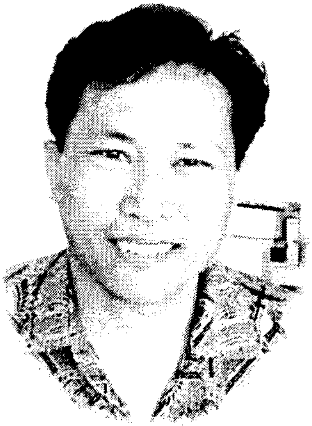

UON Seila

At dawn the eastern sky glows bright red from the sunrise. Birds sing, and trees sway in the gentle summer breeze from the south. A long, dusty trail winds through the countryside about eight kilometers off National Route One from Phnom Penh to Vietnam. It is 1967; a little peaceful village, Tong Neak, stretches along the trail.

As a farmer, I enjoyed country life very much. Every morning my favorite job was feeding the poultry. I took a bowl, scooped up grains of rice, and spread it in the yard in front of my house. Here come roosters, hens, ducks, drakes, and geese! How happily they cluck, crow, and quack as they eat their food! I liked to do this kind of job very much, and did not wait until my parents told me to do it. I especially loved the chicks.

As time passed my chicks matured into cocks or roosters. One day I wanted to see my roosters fight each other, but they would not do so because they were siblings. They knew one another very well because they had grown up as a family. Then an old man living next door gave me an idea.

"Do you want to see your roosters fight each other?" he asked.

"I do; please help me," I pleaded. As a boy living in the countryside with nothing to play with I wanted to play with *something*. So I decided to get excited by watching my roosters fighting one another. "What can I do to get my roosters to fight each other?" I keep asking him.

He inquired, "Does your mother have a frying pan in your kitchen?"

"Yes, she does. I see it hanging up on the wall."

"Go get a knife, scratch the black stuff from the frying pan, and apply it to the cheeks of the roosters you want to fight," he instructed me.

Because I fed them every day, my roosters were so tame that I could catch them any time I wanted. So I began to make the sound I usually did when feeding them—*Kru-u-u-u-u-uh!* They recognized my sound and came closer to me as their friend. I took a bowl of rice grains, put some in my hand, and started to call my roosters. They came out of the banana trees around the house. They came with a happy sound. They believed I was going to feed them again. I am sure some of them wondered why their master was calling them again? But others might not doubt at all, because they knew I was someone who fed them.

Finally I spotted two roosters that were similar in weight and height, so I took them in my hand. I start to rub the black stuff from my mother's frying pan onto their cheeks. I rubbed one, then the other, and finally let them go. Before long they started to fight their own sibling with whom they had grown up in the same nest. They did not realize that the other was a sibling. They could not recognize the other any more because of the black stuff I put on their faces. They fought and fought an hour or so. Each was soon severely bleeding on its face.

The other animals stood in astonishment to see roosters from the same nest fighting one another. Pigs, dogs, ducks, and cats might wonder why their master did not help separate them. They did not know that I wanted to see them fight one another.

Soon the other boys from my neighborhood came to watch and shout with joy. They praised me for being so clever and providing

them some exciting entertainment. Some of the boys helped wash one rooster from its bleeding. The fight kept on and on until neither bird could stand. Finally I decided to stop my game, because I was afraid that if my father came home and saw what I had done he might not be happy.

The next morning one of them was in a serious condition. It could not eat its food because of a cut on its beak. It stood under a banana tree like a man with malaria covered with blanket. When my father found out about the incident he was angry. He scolded me—not because we lacked chickens, but because he said we were Buddhist. He told me it is a sin to harm somebody's life, even an animal's life. We believe there will be life after death, and if we do something wrong in this life we will suffer its consequences in the next. He said that in the next life I will be fool, fight my brother, and suffer like the two roosters of mine.

Thinking about how my roosters fought one another reminded me of Cambodia's situation after more than two decades of war. We Cambodians have been like roosters raised in one nest, yet fighting our compatriots because we were painted either red (Khmer Rouge) or blue (Khmer Serei). The superpower from the free world painted us blue (calling us "Freedom Fighters"), while the superpower from the communist bloc painted us red (calling us "Khmer Rouge").

Whether Khmer Rouge or Khmer Blue we are still Khmer—but we fought one another nearly two decades. In the end we all suffered and lost a great many of our own people. I remember that in my village of Tong Neak, all my relatives on my father's side were Khmer Rouge, whereas all my relatives on my mother's side were Khmer Blue—Lon Nol's soldiers. They fought one another for five years. After the war both sides had perished. Not a single one of them was left.

In 1975 the Khmer Rouge exterminated the Khmer Blue by forcing them to work hard for little food. In a Khmer Rouge purge in 1978 all the eastern region (including Tong Neak) was butchered. But who gained and who lost? Cambodia lost.

Israel consisted of twelve tribes. They were brothers. But Israel was invaded by a powerful foreign country. Most of its people were taken away from their beloved homeland, while the remnants became another hatred group, the Samaritans, who were labeled as not pure Israelites.

In the Christian world we have been dyed red or blue, or smeared with soot from the frying pan, by various denominations. The black stuff from denominations and groups has blinded us so that we do not recognize our own brothers and friends. Some groups warn their people, "Do not associate with that other group because they are not as holy as we are. Do not go with them—they speak in tongues, or they are very conservative, and we are not. Don't participate in their seminar because they might entice you to join their group. Our group is better than theirs." The list just goes on and on.

Who gains? Only the owner who feeds the roosters. He gains the pleasure of being able to sit back and watch an exciting fight. But the losers are the roosters themselves, both of which end up as food for the owner.

Cambodians have lost in the recent past because they fought their own people. They hated their compatriots who shared the same land and the same country. I don't want to see history repeat itself. I want to break the cycle of crisis in Cambodia.

I don't want to bite a hand that feeds our own people. But I want to plead with some of the missions from outside. Let me repeat that I am talking about "some"—not "all"—of the missions from outside. I neither wish to equate all missions nor single out any one of them, but just express my concern to those who forget that they are only pioneers in this land, not permanent residents. One day they will leave and start another field of mission in another part of the world. So I hope that they will not get upset as they read this article.

As a Cambodian I very much appreciate all missions from other parts of the globe that have come to start some kind of work in my country. What legacy will you leave behind when you depart? The spirit of unity or of disunity? Let the Cambodians themselves discern the differences between one group and another. Do not dye them so they do not recognize their own folk, as some world superpowers did to

us in the past. I want to see my country delivered from the spirit of division after you, the spiritual giants, have left us.

Please play your role as best men and bridesmaids; don't try to be bride. The Cambodian church is a bride who will meet Jesus when he comes back, and will receive all the blessings and glory from him. The groom never comes to kiss the bridesmaid, but he will kiss the bride (the church), not missionary (bridesmaid). In the wedding the bride cannot do anything by her own; she really needs the bridesmaid to help her by holding umbrellas, or fanning her and massaging her leg while she sits in the ceremony for a long time. She really needs someone to help to ease her task. She knows her groom very well and how he feels, because they got to know one another during their dating. But the bridesmaids were simply asked to come to help in the wedding ceremony; they never knew the groom. Who knows the need and the feeling of the Cambodian Church? I would say a Cambodian knows better than anybody else.

I remember one day I met with a Cambodian pastor. I am sorry I cannot mention his name. He said to me, "Only a Cambodian can understand the needs of the Cambodian. Even though some missionary can speak our language fluently, or has lived in Asia for years and presumes he knows our culture very well, he still does not fully know what we need. A Cambodian would never voice some of his needs, but we Cambodians would know what they are without him having to say anything." I would say he was right. In our culture people do not speak straightforward. We often do a little bit of beating around the bush. Therefore let the Cambodian reveal something to you over a period of time. Don't quickly jump to a conclusion and say, "I know Cambodians very well."

Again I want to apologize if I have written too strongly. My primary purpose was to try to reveal some of the feelings of our people with whom I have talked, and who have murmured their complaints.

Conclusion

- It is time to break the cycle of the spirit of division.
- Don't try to do something to get excitement by blackening the face of the nationals.
- We need partners, not colonizers, in the Christian community.
- Israel hated one another, roosters fought one another, and Cambodians killed their countrymen, because of ideology from the outside.
- We Christians do not try to follow the pattern of the fallen world.[1]
- History will record what you have done in this period of time.
- The earth is not our permanent place, and we never know our time of leaving the planet earth, so we don't invest too much in building our own kingdom instead of God's kingdom.
- God's purpose is to take very different peoples and make them one in Christ Jesus—not have them fight one another or remain strangers.[2]

---

[1]Rom 12:2.
[2]Eph 2:19–21.